

בשלח חט"ז שיחה ד'

לרבא: עירוב תבשילין הוא כדי להרבות בכבוד שבת - ענין חיובי. ולרב אשי הוא להדגיש שאין אופין מיו"ט לחול - ענין שלילי. ולפי"ז, לרבא, יש להמשיך את התקנה דלכבוד שבת עד לסעודה הג', כדי לכלול את כל צרכי שבת. ולכן דוקא בעירוב תבשילין פוסק אדה"ז שיש נוהגים לאכלו בסעודה הג'.

בנוגע לערוב תבשילין מביא אדה"ז שמותר לאכול את הערוב כשגומר להכין צרכי שבת, אך מ"מ מצוה מן המובחר להמתין כו' עד א' מסעודות שבת כדי לבצוע עליו כו' שכל דבר שנעשה בו מצוה אחת ראוי לעשות בו מצוה אחרת, ויש נוהגין שלא לבצוע עליו עד סעודה ג' של שבת כדי לעשות בו מצות הרבה.

והנה, מקור דין זה הוא בגמרא בשייכות לעירוב חצירות, וא"כ צריך להבין מדוע אין אדה"ז מביא ש"יש נוהגין לאכלו בסעודה הג'" בשייכות לעירובי חצירות.

והביאור בהקדים: ישנם ב' טעמים לעירוב תבשילין: (א) לרבא: "כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט", שלפי"ז התקנה היא כדי להרבות בכבוד שבת. (ב) ולרב אשי: "כדי שיאמרו אין אופין מיו"ט לשבת ק"ו מיו"ט לחול", שלפי"ז התקנה היא כדי להרבות בכבוד יו"ט.

ויש לומר שהמחלוקת היא בתוכן התקנה, דלרב אשי ה"ז ענין של שלילה, שלא יבואו לבשל ביו"ט לצורך חול. ולרבא הוא ענין חיובי, שיברור מנה יפה לשבת, ושיניח את העירוב להזכיר לו ע"ד חיובו להכין צרכי שבת. ולפי"ז, לרבא, ישנו סברא להמשיך את התקנה לכבוד שבת עד לסעודה הג', כדי לכלול את כל צרכי שבת. ולכן פוסק אדה"ז שיש נוהגים כו' כנ"ל.

משא"כ בעירובי חצירות אין טעם מיוחד להניח את העירוב עד לסעודה הג', ולכן אדרבא עדיף לאכלו בסעודה שבה ישנה חיוב לאכול פת.

הביאור בפנימיות הענינים: שבת מקדשא וקיימא, משא"כ יו"ט, שהוא "מקראי קודש" שהו"ע הפיכת יום חול ליו"ט ע"י עבודת האדם. ולפי"ז, להשיטה שהתקנה דעירוב הוא להרבות בכבוד יו"ט, הו"ע של שלילה כנ"ל - סור מרע. ולהשיטה שהתקנה היא לכבוד שבת הו"ע עשה טוב (שבזה אי"צ לעבודת האדם דשבת היא למעלה משייכות לרע).

ולכן משנה אדה"ז את סדר ב' הטעמים מכפי שהם בגמרא, דמקודם אומר הטעם דלכבוד יו"ט, סור מרע, ואח"כ טעם הב' לכבוד שבת, עשה טוב. דסור מרע נוגע בכל מקום ומצב, משא"כ עשה טוב – אתהפכא, ולכן זה שצריך לשמור את העירוב לסעודה שלישית – מתאים לטעם הב' - הוא רק ל"יש אומרים". והנה לטעם הב' בתחילת העבודה, לפני יו"ט, כשמכניס את העירוב, ישנה כבר נתינת כח לעבודה דרעוה דרעוין – דרגא הכי עליונה דשבת.